

SÅDAN LAVER I ET SPOR

SPOR

Alle kan lave et spor

Det kræver hverken særlig viden eller særlige kompetencer at lave et spor. Det vigtigste er, at I brænder for at skabe nogle bedre rammer for at komme ud i naturen i jeres lokalområde, og at I har lyst til at yde en frivillig indsats.

SPOR har hjulpet frivillige over hele Danmark med at lave stier på privat jord siden 1997. Med støtte fra Nordea-fonden har vi i denne pixi indsamlet de vigtigste råd fra vores frivillige stigrupper, så I kan blive klædt på til at gøre jeres stiprojekt til en succes.

Hvorfor lave et spor?

Et velfungerende spor gavner hele lokalområdet. Beboerne får lov til at se deres by fra en ny vinkel og oplever måske gemte perler der ligger lige om hjørnet.

Ud over at give beboerne bedre adgang til naturen, kan stierne også styrke sammenholdet i lokalsamfundet og give en følelse af ejerskab over og engagement i landsbyens udvikling.

Dertil kan de naturskønne stier og det fællesskab der bygges op omkring dem, være med til at tiltrække både turister og nye beboere til jeres område.

1

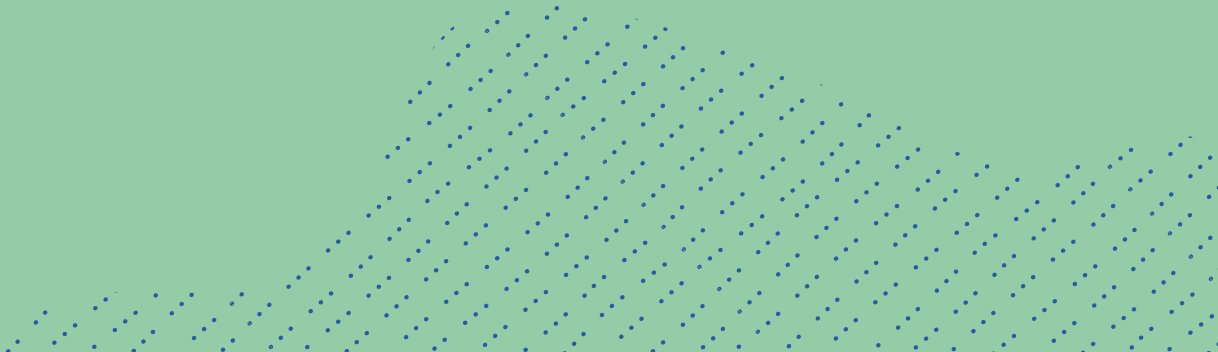
Find et godt sted

Alle stier begynder med en idé – og ofte med en kærlighed til landskabet. Måske er der et særligt sted i jeres område, som I drømmer om at dele med andre? Et skovhjørne, en bakketop eller en smuk udsigt, som fortjener at blive oplevet. Start med at gå en tur og se området med nye øjne. Er der naturoplevelser undervejs, som kan gøre ruten særlig? Kig også på, hvem der ejer jorden – og tænk over, om stien kunne forlænge eller forbinde eksisterende ruter. På udinaturen.dk kan I finde et kort over de stier, der allerede findes, og måske få idéer til, hvordan jeres nye spor kan passe ind.

2

Opret en stigruppe

At lave en sti kræver samarbejde, det er derfor en god ide at oprette en lokal stigruppe. Når man er flere om opgaven, bliver der både bedre idéer og mere overskud til at føre dem ud i livet. Tænk gerne i bredde, når I sammensætter gruppen: Nogle har hænderne skruet godt på, andre kan noget med ord, økonomi eller koordinering. Det hele skal i spil. En klar rollefordeling fra start gør det nemmere at arbejde sammen – for eksempel med en tovholder, en der holder styr på økonomien, og én der står for kontakten til lodsejerne.

Med fællesskabet som drivkraft

I Saltum har en engageret gruppe frivillige taget sagen i egen hånd og etableret nye stier omkring byen. Her er det ikke en forening, der står bag – det er en gruppe ildsjæle, som brænder for naturen, sammenholdet og lokalsamfundet. Gruppen har en tydelig tovholder, og det giver ro og retning i arbejdet. Men det er ikke kun arbejdet med stierne, der trækker. For dem handler det lige så meget om det sociale. Derfor inviterer de jævnligt til fælles arbejdsdage, hvor både grin og kaffe er vigtige ingredienser.

Fællesskabet er omdrejningspunktet. Det er glæden ved at være sammen om noget meningsfuldt, der holder gruppen kørende – år efter år. Og det smitter. Gruppen har løbende inviteret hele lokalsamfundet med, både til praktisk arbejde og til sjove og inkluderende arrangementer på stierne.

Hen over tid er det blevet til et imponerende stinetværk, der binder Saltum sammen med stranden og sommerhusområderne i oplandet. Stierne gør det muligt for både lokale og gæster at opleve den natur, der tidligere lå lidt skjult.

Hellere være mange, der laver lidt alle sammen, og der er tid til at snakke, og at man får drukket en kop kaffe og spist en portion mad, end at man skal ligge vandret og knokle for at nå det.

Frivillig i Saltums stigruppe

De bedste råd fra Saltum stigruppe:

- + Vær fleksibel og husk at ruterne kan justeres undervejs.
- + Skab fællesskab og inviter lokalsamfundet med.
- + Overvej, om I skal være en uformel gruppe eller danne en egentlig forening. Det første er let og uforpligtende, mens en foreningsstruktur kan åbne for flere støtte-muligheder.

Få tilladelse fra alle berørte lodsejer

Hvis stien skal gå over andres jord, er det afgørende at have tilladelserne på plads. Jord kan være privat, kommunal eller statsejet – og et matrikelkort fra kommunen kan give jer et overblik over, hvem der ejer hvad. Når I ved, hvilke lodsejere der berøres, er det tid til at tage kontakt. Det kræver både tålmodighed og lydhørhed – nogle lodsejere siger ja med det samme, mens andre har brug for betæknings-tid eller ønsker små ændringer i ruten. Mød dem med respekt og åbenhed. For mange er det en stor beslutning at åbne deres jord op, og det er vigtigt at lytte til deres bekymringer og finde løsninger sammen. Den bedste vej frem er den personlige – tag ud og mød folk ansigt til ansigt. Det skaber tillid og gør det lettere at finde fælles fodslag.

Hvis I gerne vil vide mere om hvordan I får en god dialog med private lodsejere om muligheden for at etablere en sti, kan I finde mere information på spor.dk/lav-et-spor

Samarbejde med gensidig tillid bærer frugt

I Tornby begyndte idéen om et stiprojekt med en potentialeplan, der kortlagde områdets muligheder for nye stiforløb. På et borgermøde om planen blev en frivilligruppe dannet, og siden da har gruppen arbejdet tålmodigt med at realisere projektet – én sti ad gangen.

Fællesnævneren for arbejdet har været samarbejde. Gruppen har formået at bygge et stærkt og tillidsfuldt samarbejde op med både Hjørring Kommune, Naturstyrelsen og de lokale lodsejere. Nøglen har været åbenhed og dialog – og en åben tilgang, hvor man spørger, hvordan man i fællesskab kan lykkes, frem for at stille krav.

Det har givet adgang til både rådgivning og praktisk hjælp, som er svær at undvære, som f.eks. da sti stod under vand, trådte Naturstyrelsen hurtigt til med løsningen.

Projektet bor i den lokale beboerforening, som er aktiv og velfungerende. Det skaber både fremdrift og tryk omkring den langsigtede vedligeholdelse, som er en opgave i sig selv – arbejdet slutter nemlig ikke, når stierne er åbnet.

De nye ruter har åbnet landskabet op for både lokale og gæster. Mange oplever nu Tornby på en ny måde og ser sider af området, de ikke kendte. Samtidig har landsbyen tiltrukket vandrere og turister.

De bedste råd fra Tornby stigruppe:

- + Forankr projektet i en forening – det sikrer, at arbejdet ikke hviler på enkelte ildsjæle, og at nye kræfter kan komme til.
- + Tænk over, hvordan stierne skal vedligeholdes, allerede fra start.
- + Den personlige dialog er nøglen til at skabe et tillidsfuldt samarbejde med lodsejere.

4

Finansiering

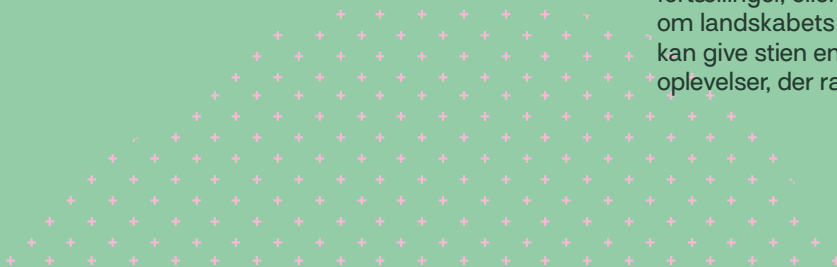
Der findes mange gode muligheder for at søge støtte til stiprojekter – men det kræver forberedelse. Sæt jer ind i, hvilke puljer der findes, hvad de støtter, og hvornår der er ansøgningsfrist. Nogle puljer giver støtte til skiltning og formidling, mens andre kan dække udgifter til belægning eller faciliteter, som bænke og madpakkehuse. Flere stigrunder har haft glæde af at etablere en foreningsstruktur, da det ofte gør det lettere at søge midler. Det kan også åbne døre til samarbejder med kommunen. En kontaktperson i kommunen kan være en vigtig støtte – både når det gælder tilladelser og overblik over lokale fonde.

5

Engager lokale kræfter

Jo flere, der er med, jo stærkere står projektet. Lokal opbakning kan både lette arbejdsbyrden og være med til at skabe ejerskab og stolthed omkring stien. Mange steder har det vist sig værdifuldt at samarbejde med eksisterende fællesskaber – for eksempel spejdergrupper, der kan teste ruterne, eller skoler, der kan bruge formidlingen som en del af undervisningen. På den måde får børnene kendskab til lokalområdet, mens de lærer, og samtidig bliver stien forankret i det lokale liv.

Der kan også gemme sig guld i det lokale netværk: måske er der en historiker, der kender til egnens fortællinger, eller en naturkender med stor viden om landskabets planter og dyr. At inddrage dem kan give stien en ekstra dimension og skabe oplevelser, der rækker ud over selve gåturen.

De bedste råd fra Stilde Plantage:

- + Invitér lodsejere og andre interessenter med i en tidlig dialog for at afstemme forventninger og finde fælles løsninger.
- + Tag kontakt til skolen i god tid, så de har mulighed for at tænke projektet ind i næste års undervisningsplan.
- + Overvej samarbejde med lokale foreninger som spejdere – de er fleksible og har ofte en masse at bidrage med.

Skoven som klasselokale

I Stilde Plantage har bestyrelsen åbnet dørene til skoven og skabt et stisystem, der inviterer langt flere ud i det grønne. Projektet har krævet både tilladelser, praktisk arbejde og tæt dialog med kommunen, men i dag kan både lokale og besøgende opleve en ny side af den fredede plantage – med udsigt til sø, skovbund og spor af historien.

En særlig styrke i projektet har været samarbejdet med Fole Friskole. Her er stiarbejdet blevet en del af undervisningen, og børnene har bidraget med både viden og kreativitet. Det er deres tegninger, der pryder skiltene i skoven, og deres fortællinger om planter og dyreliv, man møder undervejs på ruten. På den måde er børnene ikke bare med – de er medskabere. Det har skabt både lokal forankring og en levende formidling.

Også de lokale spejdere og frivillige har trukket i arbejdstøjet, og resultatet er blevet et sted, hvor mange føler ejerskab. For bestyrelsen har det været vigtigt at skabe plads til forskellige interesser – både for jægerne, skovdriften og de besøgende. Med lidt fleksibilitet og god dialog har man fundet løsninger, der fungerer for alle.

6

Etabler sporet fysisk

Etablering af sporet kan strække sig over mange dage – måske skal der ryddes buskads, slås græs og trampes stier. Der skal sættes pæle, opsættes skilte og infotavler, før I er klar til at klippe snoren på åbningsdagen. Mange stigrupper gør arbejdet til hyggelige arbejdsdage med madpakker og kaffe på kanden. Det er en god anledning til at invitere flere hænder med – både for at løfte opgaverne og for at skabe lokal opbakning og ejerskab.

7

Gør stien digitalt tilgængelig

En vigtig – og ofte overset – del af etableringen er også at gøre stien tilgængelig digitalt. Det giver både lokale og besøgende mulighed for at finde og bruge ruten. I kan få hjælp til at få stien tegnet ind digitalt via en kontaktperson i kommunen, hos SPOR-sekretariatet eller selv lægge den op på **udinaturen.dk**. Det er et enkelt skridt, som kan gøre en stor forskel for, hvor mange der faktisk får glæde af jeres nye sti.

Husk også at vedligeholde jeres digitale information. Hvis ruten ændres, eller der kommer nye faciliteter som en bænk, infotavle eller et muldtoilet, er det en god idé at opdatere oplysningerne løbende. Det giver et retvisende billede af ruten og sikrer, at besøgende får den bedst mulige oplevelse.

Åbn sporet

Når stien står klar, er det tid til at fejre det færdige resultat. Mange stigrupper vælger at markere åbningen med en reception, hvor både borgmesteren, lokale foreninger, pressen og alle de frivillige inviteres med.

Åbningsdagen er en god anledning til at fortælle historien om stien og skabe opmærksomhed om den nye mulighed for naturoplevelser i området.

Det er også et vigtigt øjeblik til at takke alle, der har bidraget – både dem der har lagt timer i arbejdet, og de lodsejere der har åbnet deres jord. En varm gestus, som styrker fællesskabet og viser, at det nytter at løfte i flok.

Hold sporet levende

Når sporet er åbnet, er arbejdet langt fra forbi. Ruten bør løbende tilses for at sikre, at den fortsat er tilgængelig, og at skilte, pæle og formidlingstavler står, som de skal. Det er også en god idé at bruge stien aktivt – for eksempel ved at arrangere ture i løbet af året. Det skaber liv og synlighed og holder sporene i folks bevidsthed.

Vedligeholdelse kræver både tid og hænder. Det kan derfor være en fordel at tænke i langsigtede løsninger allerede fra begyndelsen. Mange har haft glæde af at forankre arbejdet i en borgerforening, så opgaverne ikke hviler på en lille gruppe, men kan løftes i fællesskab – også når lodsejere skifter, eller nye kræfter skal tage over.

SPOR

spor@lf.dk – tlf. 33 39 40 90

www.spor.dk

Landbrug & Fødevarer
Vesterbrogade 4A, 4. sal
1620 København V

**NORDEA
FONDEN**

**Landbrugs
lotteriet**

SPOR er støttet af Nordea-fonden, Landbrugslotteriet og Landbrug & Fødevarer.